

อำเภอแก่งคร้อ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

ชื่อ-สกุล : นายวิมล คุ้มเงิน
 ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๑๓๓ หมู่ ๘ ต.ช่องสามหมอ
 อ.แก่งคร้อ จ.ชัยภูมิ โทรศัพท์ ๐๖๑-๐๒๙๔๕๔๑
 Facebook - ...วิมล คุ้มเงิน... Line ๐๖๑-๐๒๙๔๕๔๑
 ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๓๗

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 ชัยภูมิคณะ/สาขาวิชา บริหารการศึกษา
 อาชีพปัจจุบัน : ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่าง
 อื่นนอกเหนือจากเกษตร บริหารธุรกิจ (โปรแกรมการจัดการทั่วไป)
 รายได้ จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๕๑,๗๐๐ บาท/ปี
 เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน “การยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

สินค้าหลัก ข้าว

แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้ด้านข้าว ๒. แปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การจัดการศัตรูพืชและผลผลิตสารชีวภัณฑ์
๒. การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต
๓. การเลี้ยงสัตว์และประมง
๔. เกษตรทฤษฎีใหม่
๕. การปรับปรุงบำรุงดิน

หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การจัดการศัตรูพืชและผลผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง
๒. การทำเกษตรอินทรีย์
๓. การเลี้ยงสัตว์และประมง
๔. เกษตรทฤษฎีใหม่
๕. การทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำหมัก
๖. การจัดทำบัญชีครัวเรือน

หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

หลักสูตรเสริม จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การตลาด
๒. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่
๓. แผนการผลิตรายบุคคล แผนธุรกิจกลุ่ม
๔. การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ
๕. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม
๖. การจัดการน้ำ

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. หลักสูตร การทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำหมัก
วัตถุประสงค์หลักสูตร

๑) เพื่อถ่ายทอดความรู้ และแนวทางในการทำปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยน้ำหมัก
ปุ๋ยอินทรีย์สูตร ศพก.อ.แก้งคร้อ

วัสดุ

๑. ฟางข้าว หรือหญ้าแห้ง ใบไม้แห้ง ประมาณ ๑ ตัน
๒. ปุ๋ยคอก ๑๐ กระสอบ
๓. สารเร่ง พด.๑ จำนวน ๑ ซอง

วิธีทำ นำฟางข้าว หญ้าแห้ง หรือใบไม้แห้ง ที่อยู่ในแปลง กองรวมกัน ขนาด กว้าง ๑.๕ เมตร ยาว ๒ เมตร สูง ๐.๕๐ เมตร ใช้ปุ๋ยคอกโรยทับจนทั่วกองชั้นละประมาณ ๒-๓ กระสอบ กระจายสารเร่งพด.๑ กับน้ำเปล่า และ รดน้ำให้ชุ่มพอสมควร ทำซ้ำ ๓ ชั้น ทิ้งไว้ประมาณ ๑ เดือน จะได้ปุ๋ยหมัก นำไปใช้ปรับปรุงบำรุงดินได้

สูตรน้ำหมักจุลินทรีย์จากหน่อกล้วยและผลไม้

พื้นดินที่ระเบิดดินดาน เพิ่มความร่วนซุยให้ดิน การย่อยสลายเศษซากอินทรีย์วัตถุ

วัตถุดิบ

๑. หน่อกล้วยอ่อน/ผลไม้สุก จำนวน ๔๐ กก.
๒. กากน้ำตาล จำนวน ๕ ลิตร
๓. สารเร่ง พด.๒ จำนวน ๑ ซอง
๔. น้ำสะอาด ๔๐ ลิตร

วิธีทำ นำหน่อกล้วยอ่อนหรือผลไม้สุก มาสับให้เป็นชิ้นเล็กๆเพื่อให้ย่อยสลายได้ง่าย ประมาณ ๔๐ กก. เติมหากากน้ำตาล จำนวน ๕ ลิตร หลังจากนั้นเติมน้ำสะอาด ๔๐ ลิตร ใส่สารเร่ง พด.๒ ๑ ซอง คนให้เข้ากันหมักไว้ ประมาณ ๒๑ วัน

วิธีการอบรม - บรรยายให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติ

สื่อที่ใช้ในการอบรม- เอกสาร โปสเตอร์ วัสดุฝึกปฏิบัติ

ประโยชน์ที่ผู้เรียนรู้จะได้รับ

๑. สามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้
๒. ลดปริมาณวัสดุเหลือใช้ ทางเกษตร
๓. ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
๔. เกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัย

แปลงเรียนรู้ด้านข้าว

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว (แปลงข้าว) ใช้พืชสมุนไพรป้องกัน และกำจัดศัตรูพืช ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมัก สูตรต่างๆ การแก้ปัญหาเรื่องดินที่ไม่อุดมสมบูรณ์ การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา และบิวเวอร์เรีย ในป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชไว้ใช้เองและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการผลิต

แปลงเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

โดยแบ่งพื้นที่ ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน ๓๐:๓๐:๓๐:๑๐ (ตามหลักทฤษฎีใหม่)
ค่านึงถึงพื้นที่น้ำ นาข้าว ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก ที่อยู่อาศัยและเลี้ยงสัตว์

ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๕....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การจัดการศัตรูพืชและผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง

เป็นการผลิตและขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีเวอร์เรีย และเชื้อราเมตาไรเซียม สามารถลดปริมาณเชื้อราสาเหตุโรคพืช ส่งผลให้ปริมาณเชื้อราสาเหตุโรคพืชลดลงจนอยู่ในระดับที่ไม่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงกับพืชที่ปลูก หรือนำมาผสมน้ำหมักสมุนไพร พ่นโรแมลง ถึงแม้ไม่ได้ผลทันทีเหมือนสารเคมี แต่ทำให้แมลงลดลงและหายไปได้ และลดการใช้สารเคมีในการกำจัดเชื้อราโรคพืชได้

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต

เริ่มปี ๒๕๕๗ หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ทำการหว่านปอเทือง เมื่อปอเทืองออกดอกก็ไถกลบทิ้งไว้ ทำติดต่อกันมา ๓-๔ ปี หยุตหว่านปอเทือง เพราะปอเทืองหรือพืชทดแทน เพิ่มไนโตรเจนทำให้ข้าวงามโดยไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมี และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ประมาณ ๑ ตันต่อไร่ ไถพรวนพร้อมหว่านข้าว หลังหว่านข้าวหรือปักดำเสร็จประมาณ ๑๕ วัน ก็สามารถนำน้ำหมักชีวภาพที่หมักไว้มาพ่นเพิ่มสารอาหารให้ข้าวอีกครั้ง เป็นการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตข้าวปลอดภัยกับผู้บริโภคและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การเลี้ยงสัตว์และประมง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลช่องสามหมอ ได้เลี้ยง เป็ด ไก่ ควาย เป็นการสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ทั้งนี้ได้นำมูลสัตว์ที่เลี้ยงไว้มาใช้ในไร่นาและพืชผักที่ปลูกไว้เพื่อลดต้นทุนการผลิต ปลอดภัยสำหรับเก็บไว้บริโภคและหากผลผลิตเหลือก็สามารถนำไปจำหน่ายได้เป็นระบบ เกื้อกูลกัน ด้านประมง ได้เลี้ยงปลาชนิดต่างๆ เช่น ปลาดุกเพียน และปลารวมชาติ โดยเน้นปลากินพืชเป็นอาหาร เพื่อนำเศษผักที่เหลือจากสวนสามารถนำมาเลี้ยงปลาในบ่อได้

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ เกษตรทฤษฎีใหม่

เป็นฐานที่นำหลักการทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่มาปรับประยุกต์ใช้ โดยปรับพื้นที่ประมาณ ๓ ไร่ ขุดคลองไส้ไก่ เป็นบ่อกว้าง ๕ เมตร ยาว ๒๐ เมตร ลึก ๑.๕ เมตร จำนวน ๕ บ่อ นำดินขึ้นเป็นคูดิน กว้าง ๕ เมตร น้ำทุกบ่อสามารถไหลวนเข้าหากัน บนคันดินปลูกพืชชนิดต่างๆ เช่น ขนุน มะม่วง มะยงชิด มะพร้าว กล้วยหอมทอง กล้วยน้ำว้า และพืชสมุนไพรต่างๆ ในบ่อดินปล่อยปลากินพืช เช่น ปลาตะเพียน ปลานิล

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การปรับปรุงบำรุงดิน

มีการใช้ปุ๋ยคอกเพื่อนำมาปรับปรุงบำรุงดินในแปลงนาข้าว และแปลงพืชผัก การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักสมุนไพรหลายชนิด เช่น ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด ฯลฯ ประมาณ ๒๐ ชนิด เพื่อไล่แมลง เมื่อเราใช้ได้ผลก็ขยายผลต่อยอดแนะนำให้เกษตรกรที่มาอบรมที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) นำไปปฏิบัติและขยายผลต่อไปยังเกษตรกรภายในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ระหว่างการจัดทำแผนการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ระดับจังหวัด

เข้าร่วมประชุมเพื่อแบ่งปันแนวคิด และการส่งแผนปฏิบัติการของศูนย์ ศพก. ไปยังกรมส่งเสริมการเกษตร ช่วยให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ระดับจังหวัด และประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานท้องถิ่นหรือกลุ่มเกษตรกร และองค์กรอื่นๆ เพื่อให้กิจกรรมของศูนย์ได้รับการบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ระหว่างการกำหนดแผนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

ภาคผนวก ๓.๒

แผน ราย ศพก.

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายวิมาลย์ แผ่นเงิน สินค้าหลัก ข้าว

จุดเด่น ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว ๒.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ค.๖๗	พ.ย.๖๗	ธ.ค.๖๗	ม.ค.๖๘	ก.พ.๖๘	มี.ค.๖๘	เม.ย.๖๘	พ.ค.๖๘	มิ.ย.๖๘	ก.ค.๖๘	ส.ค.๖๘	ก.ย.๖๘	
๑. การเตรียมการ																
-ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย				↔												
-ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.							↔									
- กำหนดแนวทางพัฒนาและแผนการดำเนินงาน										↔						
- พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้										↔						
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การเตรียมดิน	๑	ฐาน								เม.ย.. - มิ.ย.						
* ปรับพื้นที่																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง เกษตรทฤษฎีใหม่	๑	ฐาน								เม.ย. - มิ.ย.						
* เมล็ดพันธุ์																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว	๑	ฐาน								พ.ค. - ก.ค.						
* ปุ๋ยสั่งตัด การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การใช้สารชีวภัณฑ์																
๒.๒ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง	๑	เรื่อง					↔									
ต้นทุนการผลิตข้าว																
- คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ วิเคราะห์ปริมาณธาตุ NPK ในดินเตรียมดิน รูปแบบการปลูกข้าว ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด) สํารวจติดตามแมลงศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง)										๑ มี.ค. - ๓๐ ก.ค.						
๒.๓ การปรับปรุงจัดทำ/ข้อมูล	๑	เรื่อง					↔									
- ข้อมูลพื้นฐานชุมชน																
- ข้อมูลวิชาการ																
- ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																
๒.๕ พัฒนาศูนย์เครือข่าย																
- คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย							๑									
- วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย							๑									
- ปรับปรุง/พัฒนา ฯลฯ							↔									
							๑ ก.พ.-๓๑มี.ค.									
๒.๖. คณะกรรมการ ศพก.																
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๙	ครั้ง		↔											↔	
						๒๓	๑๘	๑๖		๒๐	๑๘		๖		๗	
- ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงหลังผ่าน												↔				

๓. การให้บริการของ ศพก.																
๓.๑ การให้บริการข้อมูล ข่าวสาร	๑๒	ครั้ง														
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร																
๓.๓ Field Day	ครั้ง ๕๐	ครั้ง/ราย						๒๑								
- เตรียมการก่อนจัดงาน																
* ประชาสัมพันธ์																
* เตรียมสถานที่/วัสดุ																
* เตรียมเกษตรกร																
* นิทรรศการ																
* ประสานการสนับสนุน																
- ดำเนินงานจัดงาน																
- สรุปผล																
๓.๔ การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	-	ครั้ง														
๔. การอบรมเกษตรกร																
- การอบรมเกษตรกรผู้นำตามหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ของ ศพก. ตลอดจนดูการผลิตตามแนวทางโรงเรียนเกษตรกร	๓/๓๐	ครั้ง/ราย						๒๐	๑๙			๕				
- สรุปผลการอบรม												๒๐				
๕. พัฒนาทีมงาน																
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองและสมาชิก																
๖. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
๖.๑ การรายงานความก้าวหน้า																
๖.๒ สรุปผลการดำเนินงาน																

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิมสู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตร คือ การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้เทคโนโลยี จะคำนึงถึงความพอประมาณ ประหยัดและเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน สำคัญที่สุดต้องไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ได้แก่ การให้น้ำด้วยระบบน้ำหยดในพืชบางชนิด เช่น มะนาวในเชิง และมีการให้น้ำด้วยระบบน้ำฟุ้งในพืชผัก เพื่อประหยัดน้ำ และเป็นการผลิตแบบใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า การใช้น้ำหมักชีวภาพที่หมักเอง กับพืชผัก และนาข้าว เลี้ยงปลาในนาข้าว เพื่อให้ข้าวได้บุญจากการขับถ่ายของปลา ทำบุญหมักใช้เอง ทำอาหารปลา และไก่ โดยสืข้าวด้วยเครื่องสืข้าวขนาดเล็กเพื่อให้ได้ แกลบ รำ และปลายข้าว และใช้เครื่องสับต้นกล้วย เพื่อผสมเป็นอาหารสำหรับปลา และไก่ การตอกิ่งฝรั่งและห่อด้วยกระดาษฟอยล์ ໒໐ ขยายพื้นที่ปลูกและขยายกิ่งพันธุ์ การห่อกระดาษฟอยล์จะทำให้รากงอกดีขึ้น เพื่อรักษาความชื้น และป้องกันแสงแดด จะทำให้รากงอกดีขึ้น

และจากสภาพปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ คือ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง อันเนื่องมาจากปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้นทุกปี ได้แก่ ต้นทุนปุ๋ย ค่าแรงงานที่สูงขึ้น แนวโน้มผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตโดยเน้นความปลอดภัยจะมีแนวโน้มราคาดี แต่สภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด หน่วยงานภาครัฐจึงได้ให้ความรู้ ในการลดต้นทุนการผลิต ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรสมัยใหม่ ด้วยการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ การให้ความรู้ในด้านการ ปรับปรุงบำรุงดิน การวางแผนการผลิต การเตรียมพื้นที่ให้เหมาะสม การเลือกใช้วิธีการกำจัดและควบคุมวัชพืช โรคและแมลงศัตรูพืชให้เหมาะสม การใช้ปุ๋ยเคมีให้ถูกหลักการ การให้ความสำคัญในการจัดการเก็บเกี่ยวตลอดจน เพิ่มปริมาณผลผลิตและรักษามาตรฐานคุณภาพของผลผลิตอย่างต่อเนื่อง

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ใน กิจกรรมการเกษตร ได้แก่

๑. การจัดการปัญหาดิน ปัญหา: ดินในพื้นที่ปลูกข้าวมักเผชิญปัญหาความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การระบายน้ำไม่ดี หรือดินเปรี้ยว ซึ่งส่งผลต่อผลผลิตหลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารปรับปรุงดิน: ศพก. ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุในชุมชน เช่น เศษพืช มูลสัตว์หรือใบไม้ และใช้สารปรับปรุงดิน เช่น ปูนขาว เพื่อปรับสภาพดินเปรี้ยวการวิเคราะห์ดินด้วยชุดทดสอบดิน: เพื่อตรวจวัดความอุดมสมบูรณ์ของดินและ แนะนำการใส่ปุ๋ยตามความต้องการของพืช (Precision Agriculture)การปลูกพืชหมุนเวียน: สลับการปลูกข้าว กับพืชบำรุงดิน เช่น ปอเทืองเพื่อเพิ่มธาตุไนโตรเจนในดินตามธรรมชาติ

๒. การจัดการน้ำปัญหา: การขาดน้ำหรือน้ำท่วมขังในพื้นที่ปลูกข้าว ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของข้าว และผลผลิตที่ลดลงหลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้ระบบเปียกสลับแห้ง (Alternate Wetting and Drying - AWD): ควบคุมการให้น้ำในนาข้าวโดยรักษาระดับน้ำให้เหมาะสม ด้วยการให้พื้นที่นาแห้งเป็น ระยะและเติมน้ำเมื่อจำเป็น ซึ่งช่วยลดการใช้น้ำและป้องกันรากเน่าการใช้ท่อวัดระดับน้ำ (Field Water Tube): ติดตั้งท่อพลาสติกในแปลงนาเพื่อตรวจวัดระดับน้ำและกำหนดช่วงเวลาการให้น้ำตามหลัก AWD ระบบชลประทานขนาดเล็ก: ใช้ปั๊มน้ำพลังงานแสงอาทิตย์หรือระบบหยดน้ำในพื้นที่ที่มีน้ำจำกัด เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้น้ำ

๓. การจัดการปัญหาอากาศ/สภาพภูมิอากาศ ปัญหา: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ฝนตกไม่สม่ำเสมอหรืออุณหภูมิสูง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของข้าว หลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้การเลือก พันธุ์ข้าวทนต่อสภาพอากาศ: ใช้พันธุ์ข้าวที่ทนต่อภัยแล้งหรือน้ำท่วม เช่น ข้าว กข ๖ หรือ ข้าวสันป่าตอง การใช้เทคโนโลยีพยากรณ์อากาศ: นำข้อมูลสภาพอากาศจากสถานีอุตุนิยมวิทยา เพื่อวางแผนการปลูก และการจัดการน้ำการปลูกพืชคลุมดิน: ปลูกพืชคลุมดิน เช่น ถั่วลิสงหรือหญ้าแฝก ในช่วงก่อนหรือหลังฤดู ปลูกข้าว เพื่อลดการระเหยของน้ำและควบคุมอุณหภูมิในดิน

๔. การลดต้นทุนการผลิต ปัญหา: ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และแรงงาน ส่งผลให้กำไร ของเกษตรกรลดลง หลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้ การลดปริมาณเมล็ดพันธุ์: เปลี่ยนจากวิธีหว่าน แบบดั้งเดิม (๒๐ กก./ไร่) เป็นวิธีหว่านที่มีประสิทธิภาพ (๔-๕ กก./ไร่) หรือวิธีหยอดข้าวแห้ง การใช้ เครื่องจักรกลการเกษตร: ใช้เครื่องหยอดข้าว เครื่องเกี่ยวข้าว หรือรถไถขนาดเล็ก เพื่อลดค่าแรงงานและ เพิ่มความแม่นยำในการปลูกการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน: สร้างปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยน้ำชีวภาพจากวัสดุใน ท้องถิ่น เช่น เศษพืชหรือมูลสัตว์ เพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี

๕. การลดการระบาดของศัตรูพืช ปัญหา: ศัตรูพืช หลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้: การควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management - IPM): ใช้ศัตรูธรรมชาติ ตัวห้ำตัวเบียน และสารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย การปลูกพืชหมุนเวียนหรือพืชดักศัตรูพืช: ปลูกพืชเช่น ดาวเรือง รอบแปลงนาข้าวเพื่อดึงดูดศัตรูพืชและลดการระบาดของ

๖. การเพิ่มผลผลิต ปัญหา: ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าศักยภาพ เนื่องจากวิธีการปลูกที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือการจัดการที่ไม่เหมาะสมหลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้: การจัดการธาตุอาหารพืชตามหลักวิชาการ: ใช้ผลการวิเคราะห์ดินเพื่อกำหนดปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสม (Nutrient Management) และใช้ปุ๋ยสั่งตัด (Customized Fertilizer) โดยมีขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร คือ

ปี พ.ศ.	ชื่อองค์ความรู้/ เทคโนโลยี/นวัตกรรม	หน่วยงานเจ้าขององค์ความรู้/ เทคโนโลยี/นวัตกรรม	ผลลัพธ์
๒๕๖๖	ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ	กรมพัฒนาที่ดิน	เกษตรกรสามารถมาเรียนรู้และผลิตและนำกลับไปใช้ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
๒๕๖๕	เครื่องผสมปุ๋ย/ปุ๋ยสั่งตัด	กรมส่งเสริมการเกษตร	ลดต้นทุนการผลิต
๒๕๖๕	Smart Box	กรมวิชาการเกษตร	การเพิ่มองค์ความรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช
๒๕๖๔	พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell)	ศพก.	น้ำเพียงพอต่อการผลิต
๒๕๖๓	สารชีวภัณฑ์	กรมส่งเสริมการเกษตร	ผลผลิตได้มาตรฐาน

๗. การลดต้นทุนการผลิต ปัญหา: ต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และแรงงาน ส่งผลให้กำไรของเกษตรกรลดลง.หลักวิชาการ/นวัตกรรมที่นำมาใช้: การลดปริมาณเมล็ดพันธุ์: เปลี่ยนจากวิธีหว่านแบบดั้งเดิม (๒๐ กก./ไร่) เป็นวิธีหว่านที่มีประสิทธิภาพ (๔-๕ กก./ไร่) หรือวิธีหยอดข้าวแห้ง การใช้เครื่องจักรกลการเกษตร: ใช้เครื่องหยอดข้าว เครื่องเกี่ยวข้าว หรือรถไถขนาดเล็ก เพื่อลดค่าแรงงานและเพิ่มความแม่นยำในการปลูก.การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชน: สร้างปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยน้ำชีวภาพจากวัสดุในท้องถิ่น เช่น เศษพืชหรือมูลสัตว์ เพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ คือ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีการเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง:เก็บตัวอย่างดินจากจุดต่างๆ ในแปลง (๑๐-๑๕ จุด/ไร่) ในรูปแบบซิกแซก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเก็บดินในระดับความลึก ๐-๑๕ ซม. ซึ่งเป็นระดับรากของข้าว.

แบบเก็บข้อมูลแปลงเรียนรู้กับแปลงตามวิธีของเกษตรกร
ของศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

๑. ข้อมูลพื้นฐาน

๑.๑ ชื่อเจ้าของแปลง ..นายวิมาลย์ แผ่นเงิน..... ๑.๒ ชนิดพืชหลัก.....ข้าว.....

๑.๔ ผลการวิเคราะห์ดิน

ค่า pH๗.....ค่า N-P-K ที่วิเคราะห์ได้.....ต่ำ-ต่ำ-ต่ำ.....ค่า N-P-K ที่แนะนำ (เฉพาะปุ๋ยสั่งตัด).....๕-๕-๕.....

แปลงเรียนรู้การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	แปลงการใช้ปุ๋ยตามวิธีของเกษตรกร
๒. ข้อมูลแปลง	๒. ข้อมูลแปลง
๒.๑ ขนาดแปลง.....๑.....ไร่.....งาน.....ตรว.	๒.๑ ขนาดแปลง.....๑.....ไร่.....งาน.....ตรว.
๓. ข้อมูลการใช้ปุ๋ย	๓. ข้อมูลการใช้ปุ๋ย
๓.๑ ค่าปุ๋ยเคมี	๓.๑ ค่าปุ๋ยเคมี
ครั้งที่ ๑	ครั้งที่ ๑
- ปุ๋ยสูตร...๔๖-๐-๐.....จำนวน.....๑.....กก./ไร่ ราคา๑๗.....บาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร...๑๖-๒๐-๐.....จำนวน.....๓๐.....กก./ไร่ ราคา๔๖๐.....บาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร...๑๘-๔๖-๐.....จำนวน.....๕.....กก./ไร่ ราคา๒๓๕.....บาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร...๔๖-๐-๐.....จำนวน.....๑๕.....กก./ไร่ ราคา๒๕๕.....บาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร...๐-๐-๖๐.....จำนวน.....๗.....กก./ไร่ ราคา๑๒๖.....บาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
ครั้งที่ ๒	ครั้งที่ ๒
- ปุ๋ยสูตร...๔๖-๐-๐.....จำนวน.....๕.....กก./ไร่ ราคา๘๕.....บาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร...๔๖-๐-๐.....จำนวน.....๕.....กก./ไร่ ราคา๘๕.....บาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
ครั้งที่ ๓	ครั้งที่ ๓
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่

๓. ข้อมูลการใช้ปุ๋ย (ต่อ)	๓. ข้อมูลการใช้ปุ๋ย (ต่อ)
ครั้งที่ ๔	ครั้งที่ ๔
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่	- ปุ๋ยสูตร.....จำนวน.....กก./ไร่ ราคาบาท/ไร่
รวมต้นทุนปุ๋ยเคมี.....๔๖๒.....บาท/ไร่	รวมต้นทุนปุ๋ยเคมี.....๘๐๐.....บาท/ไร่
๓.๒ ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์	๓.๒ ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์
- ปุ๋ยหมักมูลสัตว์..... จำนวน.....กก./ไร่	- ปุ๋ยหมักมูลสัตว์..... จำนวน.....กก./ไร่
- ปุ๋ย.....จำนวน.....กก./ไร่	- ปุ๋ย.....จำนวน.....กก./ไร่
รวมปริมาณปุ๋ยอินทรีย์.....กก./ไร่	รวมปริมาณปุ๋ยอินทรีย์.....กก./ไร่
๔. ข้อมูลผลผลิต	๔. ข้อมูลผลผลิต
- เก็บเกี่ยวครั้งที่ ๑๔๗๐.....กก./ไร่	- เก็บเกี่ยวครั้งที่ ๑๔๕๐.....กก./ไร่
รวมปริมาณผลผลิต๔๗๐.....กก./ไร่	รวมปริมาณผลผลิต๔๕๐.....กก./ไร่

จึงกล่าวได้ว่า การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเป็นวิธีการที่ใช้หลักวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต ตัวอย่างการคำนวณแสดงให้เห็นว่าวิธีนี้ช่วยลดต้นทุนได้ ๓๓๘ บาท/ไร่ และเพิ่มรายได้สุทธิ ๓๑๐ บาท/ไร่ เมื่อเทียบกับการใช้ปุ๋ยตามประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของดิน ศพก. มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และสนับสนุนเกษตรกรให้ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่คุ้มค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต
สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

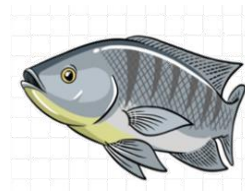
๑) สินค้าเกษตร ที่มีการผลิตใน ศพก. ประกอบด้วย

ข้าว ๕ ไร่

ปลาบึก ๗,๐๐๐ ตัว

ปลา ๕,๐๐๐ ตัว

ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้
สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑) ..ค่าเตรียมดิน	เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่
๒) ...ค่าพันธุ์	เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่
๓) ...ค่าปลูก	เป็นเงิน ๑๖๐ บาท/ไร่
๔) ...ค่าจ้างแรงงานในการปฏิบัติดูแลรักษา	เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่
๕) ...ค่าปุ๋ย	เป็นเงิน ๔๔๕ บาท/ไร่
๖) ...ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน ๗๐๐ บาท/ไร่
๗) ...ค่าขนส่ง	เป็นเงิน ๗๕ บาท/ไร่
๘) ...ค่าอื่นๆ	เป็นเงิน ๑๒๐ บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒,๖๐๐ บาท/ไร่	รายได้ ๗,๔๔๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์
- ๓) รายได้รายเดือน เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน
- ๔) รายได้รายปี จำหน่าย ข้าว.,ปลา.ผลไม้ตามฤดูกาล....เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๕๑,๗๐๐.....บาท/ปี

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑) ต่อตัวเกษตรกร ก่อให้เกิดการเรียนรู้การดำรงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทำให้เกิดรายได้ในครอบครัวโดยการพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีน้ำเพียงพอสำหรับปลูกพืช เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ

๒) ต่อเกษตรกรรายอื่น เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการทำเกษตรผสมผสาน

๓) ต่อสังคม เป็นการใช้วัสดุจากธรรมชาติไม่ทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์ช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ไม่ทำลายดิน ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ

๔) ด้านรายได้ การดำเนินกิจกรรมของ ศพก.เครือข่ายอำเภอแก้งคร้อ มุ่งเน้นการทำเกษตรผสมผสานซึ่งช่วยเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ตลอดทั้งปี โดยเน้นการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรและชุมชน คือ

๑. ด้านพื้นที่ จัดระบบให้สมดุล เกื้อกูลกัน ทั้งพืช สัตว์ และนาข้าว ช่วยลดต้นทุนการผลิต

๒. ด้านวิชาการเกษตร ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อต่างๆ และสอบถามจากผู้รู้ในเรื่องการผลิต สำนักงานเกษตรได้เข้ามาให้คำแนะนำ และบอกต่อแก่ผู้สนใจให้เข้ามาเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์

๓. ด้านเศรษฐกิจ พืชที่ปลูกเน้นตามความต้องการของตลาด หรือเป็นพืชที่คนในครอบครัวชอบทาน เพื่อลดรายจ่าย จัดระบบปลูกให้หมุนเวียน เน้นให้อุดมสมบูรณ์ในเรื่องอาหาร พึ่งตนเองได้

๔. ด้านสังคม /การเมือง มีการติดต่อซื้อขายโดยยึดหลักความซื่อสัตย์ มีจิตบริการ สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้สนใจ และยินดีให้เข้ามาเรียนรู้

๕. ด้านสิ่งแวดล้อม แปลงอยู่ห่างจากชุมชน และมีระบบการจัดการที่ดี จึงไม่เป็นปัญหามลพิษทางกลิ่น ไม่มีการเผาตอซัง และมีการกำจัดขยะอย่างถูกสุขลักษณะ

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.เช่น

๑. ที่ตั้งของแปลงไม่อยู่ในเขตป่าสงวนหรือเขตหวงห้ามของทางราชการ

๒. ขั้นตอนในการผลิตพืช สัตว์ ประมง จะเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างสม่ำเสมอโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสด มีการป้องกันและอนุรักษ์ดิน ได้แก่ การปลูกพืชคลุมดิน การรักษาความชื้นในดินโดยใช้เศษซากใบไม้แห้ง และไม่มีการเผาตอซังข้าว

๓. ใช้การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ได้แก่ หมั่นสำรวจตรวจแปลง ใช้สารชีวภาพ และใช้การเกษตรกรรมเข้าช่วย เช่น ไถตากดินลด และกำจัดวัชพืชที่เป็นแหล่งอาศัยโรคแมลง

๔. การมีแหล่งกักเก็บและบำบัดของเสียจากมูลสัตว์ เศษอาหารหรือน้ำเสีย ทั้งขยะอย่างถูกสุขลักษณะ มีการจัดการโรงเรือนสัตว์เลี้ยง บ่อปลา/สัตว์น้ำ กิจกรรมพืชในแปลงอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและถูกสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเทดี ห่างไกลชุมชนไม่มีปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวน

ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๑. มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ เช่น ข้าว แนะนำให้แก่สมาชิกกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ เรื่องการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตในการปลูกข้าวสามารถทำได้โดยการเลือกพันธุ์ข้าว คุณภาพสูง ปรับวิธีการปลูก ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ จัดการน้ำและศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

๒. การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

๒.๑ เป็นกรรมการสถานศึกษาศูนย์การศึกษาเกษตรและนันทนาการและการศึกษาตามอัธยาศัย อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ พร้อมดำเนินการดังนี้

- ให้คำปรึกษาและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแผนพัฒนาแผนปฏิบัติการ
- ส่งเสริมให้มีการระดมทุนทางสังคมและทรัพยากรจากชุมชน
- ติดตามและเสนอแนะผลการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบ
- ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการ
- ส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบ

๒.๒ วิทยากรอบรมและให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักศึกษา สกร.ตำบลช่องสามหมอ

๒.๓ ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรระดับอำเภอ

๒.๔ วิทยากรอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการขยายพันธุ์พืชให้แก่เกษตรกร

๒.๕ อาสาสมัครฝนหลวง จิตอาสาช่วยบิดาปฏิบัติการฝนหลวง

๒.๖ วิทยากรอบรมเกษตรกรเพื่อสร้างอาชีพเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

๒.๗ วิทยากรอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนและเพิ่ม

ผลผลิตทางการเกษตร

๒.๘ วิทยากรให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนศูนย์เด็กเล็ก ตำบลช่องสามหมอ

๒.๙ วิทยากรให้ความรู้เรื่องการป้องกันศัตรูพืชในนาข้าวแก่นักเรียน

๒.๑๐ วิทยากรอบรมหลักสูตรการพัฒนาหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน แก่ตัวแทนชาวบ้าน ในอำเภอ แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒.๑๑ วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่คณะกรรมการข้าราชการ บำนาญและผู้สูงอายุ

การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับ เรื่องร้องเรียนในพื้นที่ ได้แก่

ประเด็น	ผลที่เกิดขึ้น
การพัฒนาเกษตรกรสู่แปลงใหญ่ข้าว	เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง มีเป้าหมาย ผลิตข้าวที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ ลดต้นทุนการผลิต
องค์ความรู้เรื่องเกษตรกรอินทรีย์	การผลิตข้าวอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรรายอื่นที่เข้ามาเรียนรู้ดูงานได้เห็นตัวอย่างต้นแบบและนำไป ปฏิบัติตาม สามารถขยายจำนวนเพิ่มเติม จนเกิด การรวมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีช่องสามหมอจนได้ ใบรับรอง

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ที่	ประเด็น/หลักสูตร	จำนวน (คน)
๑	อบรมสารวัตรเกษตรอาสา/ผู้นำอำเภอแก้งคร้อ/ศูนย์วิจัยพัฒนาการเกษตรชัยภูมิ	๔๐
๒	โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก การบริหารจัดการกลุ่ม/กลุ่มเกษตรกรอำเภอแก้งคร้อ/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๑๗
๓	การอบรมขยายพันธุ์พืชแบบพึ่งพาตนเอง/เยาวชน/ศาลเยาวชนและครอบครัวชัยภูมิ	๒๐
๔	โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรเข้าสู่มาตรฐาน GAP โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร/กลุ่มเกษตรกร	๒๐
๕	อบรมการปรับปรุงบำรุงดิน /หมอดินอาสา/สถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ / สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๒๐
๖	การรวมกลุ่ม การบริหารจัดการการผลิต การตลาด/อาสา ต่างๆ/ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชัยภูมิ	๔๐
๗	โครงการวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวอำเภอแก้งคร้อ / สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๔๐
๘	ความรู้บัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม/บัญชีอาสาอำเภอแก้งคร้อ/สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ชัยภูมิ	๓๐
๙	เศรษฐกิจพอเพียง/นักศึกษา กชน.อำเภอแก้งคร้อ/กชน.อำเภอแก้งคร้อ	๓๕
๑๐	อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร /เกษตรกรตำบลละ ๒ ราย/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๓๐
๑๑	อบรมเศรษฐกิจพอเพียง/นักเรียนกลุ่มโรงเรียนนาหนองทุ่ม/องค์การบริหารส่วนตำบลนาหนองทุ่ม	๑๐๐
๑๒	การอบรมขยายพันธุ์พืชแบบพึ่งพาตนเอง/เยาวชน/ศาลเยาวชนและครอบครัวชัยภูมิ	๒๐
๑๓	อบรมการคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว/กลุ่มข้าวอินทรีย์วิถีช่องสามหมอ/ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ	๓๐
๑๔	วิทยากรให้ความรู้เรื่องการป้องกันศัตรูพืชในนาข้าว/กลุ่มเกษตรกรอำเภอแก้งคร้อ/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๖๐
๑๕	โครงการพัฒนาธุรกิจบริการดินและปุ๋ยเพื่อชุมชน/ศดปช.ช่องสามหมอ/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๓๐
๑๖	ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง/อบรมข้าราชการบำนาญ/ชมรมข้าราชการบำนาญ	๕๐
๑๗	จัดกระบวนการเรียนรู้เกษตรกรผู้นำ ๓๐ ราย/เกษตรกรตำบลนาหนองทุ่ม/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๔๐
๑๘	โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่/คณะกรรมการแปลงใหญ่อำเภอแก้งคร้อ/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๕๐
๑๙	โครงการส่งเสริมพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย/เกษตรกรอำเภอแก้งคร้อ/สำนักงานเกษตรอำเภอแก้งคร้อ	๓๐
๒๐	โครงการอบรมเกษตรกรอินทรีย์วิถีช่องสามหมอ/กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีช่องสามหมอ/ศูนย์วิจัยข้าวชุมแพ	๑๕

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร มีช่องทางในการขยายผลให้เกษตรกรในชุมชนที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ จากการปรับเปลี่ยนพื้นที่การผลิตพืชเชิงเดี่ยวมาทำไร่นาสวนผสม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงเกิดความสนใจเข้ามาศึกษาวิธีการทำเกษตรไร่นาสวนผสมภายในศูนย์ ศพก. อย่างต่อเนื่อง ทางศูนย์ ศพก. ได้ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรที่มีความสนใจและยังเป็นจุดเรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ทำการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความรู้ในด้านการตลาด โดยทางศูนย์ ศพก. เป็นต้นแบบการตลาดนำการผลิตซึ่งมีการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงตามความต้องการของตลาด จึงเป็นแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองได้

การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑. เกิดการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์
๒. เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์วิถีของสามหมอ ได้รับใบรับรองเกษตรอินทรีย์
๓. เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจาก ศพก. ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการผลิตของตนเอง นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในแปลง ทำการเกษตรปลอดสารพิษ
๔. การจัดการศัตรูพืชและผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง เป็นการผลิตและขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีเวอร์เรีย และเชื้อราเมตาไรเซียม การทำน้ำหมักสมุนไพร พ่นไล่แมลง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

คือ

๑. ให้คำปรึกษาทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่และบุคคลที่สนใจ
๒. ร่วมมือกับศูนย์เครือข่ายอื่นๆ หน่วยงาน เพื่อพัฒนาทักษะและถ่ายทอดความรู้ เช่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

๓. ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะผู้ประกอบการเกษตร และถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรรายอื่น
๔. ศูนย์เรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน

๕. เป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในชุมชน

ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑) ต่อตัวเกษตรกร ก่อให้เกิดการเรียนรู้การดำรงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทำให้เกิดรายได้ในครอบครัวโดยการพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม มีน้ำเพียงพอสำหรับปลูกพืช เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวมีอาหารเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ

๒) ต่อผู้อื่น เป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการทำเกษตรผสมผสาน

๓) ต่อสังคม เป็นการใช้วัสดุจากธรรมชาติไม่ทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์ช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ไม่ทำลายดิน ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำ

๔) ด้านรายได้ การดำเนินกิจกรรมของ ศพก. มุ่งเน้นการทำเกษตรผสมผสานซึ่งช่วยเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ตลอดทั้งปี โดยเน้นการบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑.ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)ระดับอำเภอและระดับจังหวัด

๒.ได้รับการคัดเลือกเป็นรองประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับเขต

๓.ได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer)

๔. ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน

๕. ได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ได้รับรางวัล รองชนะเลิศ อันดับที่ ๓)

๖. ได้รับการพัฒนาอบรมและศึกษาดูงานจากหน่วยงานต่างๆ ด้านการเกษตร และได้ต่อยอดนำมาขยายผลให้กับเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ที่ศูนย์ฯแห่งนี้

๗. เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑ เจ้าหน้าที่โทรทัศน์ ช่อง ๓ ได้มาถ่ายทำ เรื่องการทำนาเกษตรอินทรีย์และการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาเป็นต้นแบบให้เกษตรกรและบุคคลที่สนใจได้นำไปเป็นแบบอย่าง

๘.เกษตรกรและครอบครัวมีความภาคภูมิใจในการทำการเกษตรและมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

๙.มีรายได้ สามารถพึ่งพาตนเอง

๑๐.เป็นเกษตรกรต้นแบบให้กับคนในชุมชนและคนทั่วไป

๑๑.ประชาชนจิตอาสา

๑๒.อาสาสมัครใกล้เคียงข้อพิพาทในชุมชน (อ.ก.ช.)

การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๑. เป็นประธานชมรมข้าราชการบำนาญและผู้สูงอายุอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

๒. เป็นนายกสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ข้าราชการบำนาญและผู้สูงอายุอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

๓. ร่วมบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนทางการศึกษาให้กับโรงเรียนและวัดสมำเสมอ

๔. เข้าร่วมพัฒนาโครงการจิตอาสา ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

๕. เป็นวิทยากรอบรมเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่แก่คณะกรรมการชมรมข้าราชการบำนาญฯของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๒

๖. เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบฯ ด้านการเมืองการปกครอง

๗. เป็นกรรมการสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อ.แก่งคร้อ จ.ชัยภูมิ

ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน แนวคิดสำคัญคือ การยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ค่อยๆพัฒนาไปที่ละขั้นจนประสบความสำเร็จ ไม่ทำอะไรเกินตัว และมีคติประจำใจในการปฏิบัติงานคือ

ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน กล่าวคือ ขยันหมั่นเพียร ในการทำงาน และหาความรู้เพิ่มเติม ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา มีความจริงใจต่อตนเองและผู้ที่มาติดต่อซื้อขายผลผลิต อดทน อดทนต่อความยากลำบาก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สู้จนประสบความสำเร็จ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายบุญพร้อม วงศ์ษา หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช
๒. นางทองวัน ลีถอก เกษตรอำเภอแก้งคร้อ
๓. นายอนุพงษ์ คำสุภาพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๔. นายนิยม ศรีอภัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๕. นางอรสา ละดาพันธ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๖. นางจันทร์เพ็ญ เทวา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๗. นายวิมาลย์ แผ่นเงิน ประธาน ศพก.อ.แก้งคร้อ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

Focus Group หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนสอบถามแบบไม่เป็นทางการ และร่วมกันคิดวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรมต่างๆ พร้อมตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มีปัญหา/อุปสรรคในการถอดบทเรียน